

НАУЧЕН ПРОЕКТ „КЛАСИЧЕСКИТЕ ЕЗИЦИ МЕЖДУ УЧИЛИЩЕТО И УНИВЕРСИТЕТА“: ГОДИШНА СРЕЩА НА „ЕВРОКЛАСИКА 2025“ В БЪЛГАРИЯ

Вероника Келбечева, Гергана Петкова
Медицински университет – Пловдив

Въведение, организация и цели на проекта

През август 2025 година България за първи път стана домакин на годишното общо събрание на международната научна организация „Еврокласика“ (Euroclassica) – авторитетна федерация, обединяваща асоциации на преподаватели по класически езици и цивилизации от над 30 европейски страни. Това значимо събитие се осъществи в рамките на научния проект „Класическите езици между училището и университета“ / Classical Languages: Between School and University / Langues classiques: entre l'école et l'université, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, програмата SUMMIT и Община Пловдив.

Основен организатор на научната конференция беше Катедрата по класическа филология (ККФ) при Факултета по класически и нови филологии (ФКНФ) на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а съорганизатор – Асоциацията за развитие на университетското класическо образование (АРУКО), пълноправен член на „Еврокласика“ от 2022 г. АРУКО, която през 2025 година отбеляза 20 години от създаването си, обединява преподаватели, докторанти, студенти, учители, изследователи от Българската академия на науките (БАН) и представители на различни български университети в тяхната обща отдаденост на изучаването на античното културно наследство.

Проектният екип включваше: научен ръководител доц. д-р Невена Панова със студентите Ния Лакова и Станислав Индов; д-р Иван Илиев, главен асистент в Богословския факултет на Софийския университет (СУ); д-р Вероника Келбечева, старши преподавател в Медицинския университет – Пловдив; Димитър Драгнев, докторант по старогръцка литература, учител по латински в 9. френска езикова гимназия (ФЕГ) „Алфонс дьо Ламартин“ и хонориран преподавател в Нов български университет (НБУ); както и чуждестранния учен проф. Кристиан Лаес, председател на „Еврокласика“ и преподавател в Университета в Манчестър.

Основните цели на Проекта бяха:

1. Провеждане на двудневна международна конференция (19 – 20 август 2025 г., София) с последващо семинарно пътуване до Пловдив (21 август 2025 г.).
2. Запознаване на български преподаватели и учители с актуалното състояние на преподаването на класически езици в европейските страни.
3. Провеждане на дискусия между университетски преподаватели и учители от различни европейски страни.
4. Представяне на българския опит и принос в областта на класическото образование.
5. Провеждане на публична дискусия за връзките между хуманитарното образование, изучаването на класически езици и опазването на античното културно наследство.

Предистория и контекст на събитията: визитата на проф. Лаес през 2023 г.

Поводът за организиране на годишната среща на „Еврокласика“ в България има своята предистория. През 2023 г. председателят на „Еврокласика“ проф. Кристиан Лаес посети София и Пловдив, където се запозна с училищата, в които се изучават латински и старогръцки език: 17. СУ „Дамян Груев“, 9. ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“, Националната гимназия за древни езици и култури (НГДЕК) „Св. Константин-Кирил Философ“ в София и Хуманитарната гимназия (ХГ) „Св. св. Кирил и Методий“ в Пловдив. Основната част от програмата се състоеше от научен форум, организиран от АРУКО, включващ кръгла маса на тема *„Класическото образование – традиции и перспективи пред младите“*. Проф. Лаес изнесе открити лекции в НБУ и СУ, като семинарът в Софийския университет се проведе изцяло на латински език.

Участници и лектори

В годишната среща „Еврокласика 2025“ взеха участие представители на 20 държави от очакваните около 30 страни, членуващи в европейската асоциация. Сред изтъкнатите лектори бяха:

Проф. Арлин Холмс-Хендерсън (Arlene Holmes-Henderson), MBE – професор по класическо образование и публична политика в Университета Дъръм, Великобритания, основател и директор на центъра CERES (Centre for Classics Education Research and Engagements), ръководител на експертния панел по латински език в британския Департамент по образование и съветник към междупартийната група в Британския парламент в подкрепа на класическите езици.

Проф. Гуидо Миланезе (Guido Milanese) – професор по латински език и латинска литература в Università Cattolica del Sacro Cuore в Милано, специалист

по дидактика на класическите езици, история на образованието, музикант и музиколог. По време на конференцията представи проекта, който ръководи – IN-EULALIA (Innovative and Inclusive Instruments for European Latin Linguistic Assessment), целящ сравняване на изучаването на латински език и изработване на унифицирани модели за сертифициране.

Проф. Луиджи Миралья (Luigi Miraglia) – основател и директор на Accademia Vivarium Novum във Фраскати, Италия, световноизвестен с дейността си по продължаване на традицията на активна употреба на латински и старогръцки език в преподаването, автор на учебници и книги по методика. Проф. Миралья гостува за втори път в България (първото му посещение бе осъществено преди 10 години) и произнесе пламенна реч за трудностите и неоправданото омаловажаване на изучаването на класическите езици.

Проф. Стивън Хънт (Steven Hunt) – преподавател по класическо образование във Факултета по образование на Университета Кеймбридж, специалист по методика на преподаването на класически езици, автор на множество книги и съставител на изданието Teaching Classics Worldwide (Bloomsbury, 2025). Проф. Хънт модерирал дискусия за актуалното състояние на класическото образование между представителите на европейските страни.

Проф. Кристиан Лаес – председател на „Еврокласика“, преподавател в Университета в Манчестър, водещ специалист по класически езици, антична култура и история на всекидневието в гръко-римския свят, автор на редица изследвания за отношението към хората с увреждания в Античността.

От българска страна в конференцията се включиха: доц. д-р Цветан Василев, ръководител на Катедрата по класическа филология в СУ; знеполският епископ Мелетий (Радослав Спасов), ректор на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“; д-р Валерия Сергеенкова (НБУ); д-р Иван Илиев (председател на Управителния съвет на АРУКО); д-р Марта Методиева (официален представител от България на международните форуми на „Еврокласика“); д-р Мина Петрова (Медицински университет – София); д-р Глория Бакърджиева (ръководител на педагогическите практики в ФКНФ). Специално послание към конференцията отправи доайенът на българската класическа филология доц. Анна Николова.

Програма и последователност на събитията

19 август 2025 – София, Ректорат на СУ

Откриването на конференцията се състоя в Аулата на СУ. Сред официалните участници и гости бяха ректорът на Софийската духовна семинария знеполският епископ Мелетий и съветникът на министъра на образованието и науката Кристиан Маджуров. Проф. Нева Кръстева и ръководеният от нея състав за старинна музика Collegium Lapis Lazuli посветиха на събитието тържествен концерт с произведения от Бах и Букстехуде, последван от певчески

изпълнения на латински и старогръцки от ученици на Английската езикова гимназия (АЕГ) и ФЕГ „Алфонс дьо Ламартин“.

20 август 2025 – Общо събрание и дискуссионни форуми

Сутринта участниците делегати проведоха редовното годишно Общо събрание на „Еврокласика“ с представители на асоциациите от Европа и света.

Следобедните заседания в Аулата включваха два дискуссионни панела на английски език. В първия взеха участие знеполският епископ Мелетий, който подчерта, че Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“ е единственото средно училище в България, в което без прекъсване вече 120 години се изучават както библейски старогръцки, така и латински език. Последваха изказвания на д-р Валерия Сергеенкова, д-р Иван Илиев, д-р Марта Методиева, д-р Мина Петрова и д-р Глория Бакърджиева за преподаването на класически езици в България.

Във втория следобеден панел изказвания направиха студенти, като разказаха как изучаването на класическите езици в гимназиите е повлияло на избора им за следване: Ния Лакова (възпитаничка на НГДЕК, бакалавър по класическа филология в СУ), Димитриос Попов (възпитаник на НГДЕК и Accademia Vivarium Novum, студент по филология в Болоня), Марк Томов (възпитаник на НГДЕК и Accademia Vivarium Novum, студент по арабски, ислямски изследвания и асирология в Оксфорд), Ивана Асенова (възпитаничка на НГДЕК, магистър по философия в Оксфорд), Магдалена Станилова (възпитаничка на НГДЕК, докторант по антична философия в Университета Дъръм) и Димитър Димитров (възпитаник на 9. ФЕГ и Accademia Vivarium Novum, студент по класически езици в Оксфорд).

21 август 2025 – Пловдив, Епископската базилика на Филипопол

Заклучителното събитие бе проведено в Голямата базилика – едно от най-значимите културно-исторически места в България. Акцентът бе публична дискусия по актуални въпроси, свързани с връзките между класическите езици, хуманитарното образование и културното наследство. Събитието беше отворено за публика и привлече преподаватели, ученици, студенти, историци и любители на Античността. Водещи участници в дискусията бяха проф. Кристиан Лаес, д-р Вероника Келбечева (Медицински университет – Пловдив), д-р Гергана Петкова (Медицински университет – Пловдив) и Теодора Кътова – преподавателка по латински на гимназисти и студенти. Това финално публично събитие бе значим елемент от целия замисъл на Проекта. С този заключителен дискуссионен форум се откриха няколко актуални теми за преподаването на класически езици извън столичните училища в България, а именно – преподаване на латински за специални цели – медицински, археологически, културно-исторически и др. Навлизането на латинския и старогръцкия в гимназиалния курс като избираеми предмети, което дава повод за оптимистично и позитивно навлизане на дисциплината „Класически език“ сред ученици в горен гимназиален курс и има

предпоставки да допринесе в бъдеще за тяхното по-добро кариерно ориентиране и избор на висше образование.

Медийно отразяване на събитията

Конференцията и годишното събрание на „Еврокласика“ получиха широко медийно отразяване:

- официален материал на сайта на Министерството на образованието и науката;
- публикации във вестник „Аз-буки“;
- обстойни статии в TrafficNews (две публикации от 21 и 24 август 2025 г.), включително голямо интервю с проф. Кристиан Лаес под заглавие „Мъртвите езици никога не умират или защо да учим латински и старогръцки в дигиталната епоха“;
- статия в Marginalia.bg „За първи път България е домакин на европейски форум за класическите езици“.

В интервюто си за TrafficNews проф. Лаес сподели: „От името на всички участници мога да кажа, че останахме изключително впечатлени от организацията. Всичко премина много добре – имаше истински открити дискусии, обмен на идеи и много силни академични презентации. Атмосферата беше изключително гостоприемна“.

Приносни моменти и изводи

Успешното организиране на „Еврокласика 2025“ в България има многопластово значение. На международно ниво събитието утвърди България като активен участник в европейското академично пространство, свързано с класическото образование. Това бе първият случай, в който годишното събрание на „Еврокласика“ се провежда в страната ни, което е признание за ролята на българските класически филолози и устойчивостта на традицията на класическото образование въпреки историческите превратности. В регионален план – на национално ниво конференцията помогна да се съберат на едно място колеги от различни български градове и училища и да се направи необходимата равностметка за постигнатото и предстоящото в областта на класическото училищно образование. Проявеният интерес от страна на Министерството на образованието и науката (присъствието на съветник на министъра) и обсъждането на предвижданияте промени в Закона за училищното и предучилищното образование, където класическото образование да се определи като отделен род, говорят за динамика, която дава възможности за съвместна активност между министерство, учители и директори.

В академичен план форумът осигури ценна съпоставителна перспектива за проблемите на класическото и хуманитарното образование. Чуждестранните гости споделиха опита си от различни образователни системи, докато българските участници представиха специфичната история на училищното

класическо образование в страна, в която то е било прекъснато след 1944 г., а след това частично възстановено в края на 70-те години със създаването на НГДЕК. Днес то е със статут на борещо се с предизвикателствата да оцелее чрез постепенния пробив в изучаването на латински в други училища в София, Варна и Пловдив.

Провеждането на заключителната дискусия в Епископската базилика на Филипопол символично свързва съвременните дебати за класическото образование с материалното антично наследство на България. Проф. Лаес подчерта уникалната позиция на България като своеобразен кръстопът между латинската западна традиция и византийската източна: „В Западна Европа често византийската история се подценява – програмите свършват с Рим и се спират най-много до Константин. А всъщност Византия е неразделна част от Европа – мултикултурна, включваща и славянския елемент. Това е огромно предимство за България – да съчетава и трите измерения“. Конференцията осветли актуални въпроси за методиката на преподаване, образователната значимост и социалната роля на класическите езици в контекста на дигитализацията и развитието на изкуствения интелект. Проф. Лаес формулира позицията на „Еврокласика“: „Класическите езици винаги умират, но никога не умират напълно. Винаги ще имаме нужда от хора, които владеят логоса – мисълта и словото. Ако някой ден машините ни лишат от способността да мислим и да изразяваме мисли, тогава вече няма да остане нищо“.

Заключение

Научният проект „Класическите езици между училището и университета“ и свързаната с него годишна среща „Еврокласика 2025“ успешно постигна поставените цели, като осигури платформа за международен обмен на опит, както и реализиране на дискусия за актуални проблеми и очертаване на бъдещи перспективи за класическото образование. Събитието потвърди жизнеността на АРУКО като неформална колегиална общност и демонстрира капацитета на българската академична среда да организира форуми от международен мащаб.

Реализацията на Проекта с подкрепата на Фонд „Научни изследвания“ на Софийския университет, програмата SUMMIT и Община Пловдив създаде precedent за бъдещи инициативи и затвърди позицията на България в европейската мрежа на институциите и асоциациите, работещи за съхраняване и развитие на класическото образование.

Както подчерта доц. Анна Николова във видеообръщението си към гостите и участниците в проекта: „Заниманието с класически езици дава огромна вътрешна радост на всеки, захванал се с тях“. В епохата на технологичните предизвикателства и преосмисляне на образователните приоритети тази радост от познанието и срещата с човешкото в неговите най-дълбоки измерения

остава непреходна стойност, за която си заслужава да се посветят време и усилия.

Източници:

<блог на Димка: първият ден на „Еврокласика“ в София (dimkasdiary.blogspot.com)>

<България е домакин на годишната среща на Euroclassica | Новини | Marginalia>

<<https://trafficnews.bg/plovdiv/martvite-ezitsi-nikoga-ne-umirat-ili-zashto-da-uchim-353922/>>

<<https://press.azbuki.bg/?s=%D0%A4%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BC+%D0%BD%D0%B0+%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8>>

<<https://trafficnews.bg/plovdiv/goliamata-bazilika-sabira-prepodavateli-po-klasicheski-352016/>>

<<https://www.stevenhuntclassics.com/>>

<<https://www.profarlenehh.com/>>

<<https://www.durham.ac.uk/.../durham-centre-for-classics.../>>

<<https://aaduce.wordpress.com/>>

<<https://www.euroclassica.eu/>>

**RESEARCH PROJECT “CLASSICAL LANGUAGES:
BETWEEN SCHOOL AND UNIVERSITY”:
EUROCLASSICA ANNUAL MEETING 2025 IN BULGARIA**

✉ **Dr. Veronika Kelbecheva, Senior lecturer,**

ORCID iD: 0000-0002-1045-9208

Medical university of Plovdiv

E-mail: Veronika.Kelbecheva@mu-plovdiv.bg

✉ **Dr. Gergana Petkova, Senior lecturer**

ORCID iD: 0000-0001-7209-9765

Medical university of Plovdiv

E-mail: Gergana.Petkova@mu-plovdiv.bg